

Momsbefrielse bland småföretag

Vilka företag nyttjar regeln?

11 februari 2025

En rapport från Analys- och dataenheten

Rapportnummer: 2025:03

Rapportnummer: 2025:03
Diarienummer: 8-57810-2025

Skatteverket
Postadress: 205 30 Malmö
Telefon: 0771-567 567
Epost: skatteverket@skatteverket.se
www.skatteverket.se

Jon Olofsson och Daniel Hallberg
E-post: jon.olofsson@skatteverket.se,
daniel.hallberg@skatteverket.se

Förord

Sedan 2017 har små företag i Sverige kunnat ansöka om momsbefrielse, vilket innebär att de slipper redovisa moms och den administrativa börda som följer med momshantering. I rapporten konstateras att momsbefrielse används i mycket låg utsträckning, men att andelen ökat sedan 2022 då omsättningsgränsen för att momsbefrias höjdes. Mindre än 1 procent av de etablerade företagen som kvalificerar sig har sökt och blivit momsbefriade. Bland nya företag är andelen högre, samtidigt tenderar nya företag att registrera sig för moms efter en tid. En anledning till att inte fler företag ansöker om momsbefrielse är att man avstår från vissa fördelar, som möjligheten att göra avdrag för ingående moms. En annan möjlig orsak kan vara att företag inte är informerade om möjligheten att ansöka om momsbefrielse. Rapporten har tagits fram vid Skatteverkets analys- och dataenhet av Daniel Hallberg och Jon Olofsson.

Tack till Maude Hasbi, Pernilla Jönsson och Skatteverkets analys- och dataenhet för kommentarer och korrekturläsning, samt till medarbetare inom Skatteverkets kontrollverksamhet för deras bidrag till analysen.

Skatteverkets analys- och dataenhet svarar för rapportens analys och slutsatser.

Sundbyberg januari 2025

Patric Hägglund

Tf chef, analyssektionen

Sammanfattning

Små företag har sedan 2017 haft möjlighet att ansöka om att undantas från plikten att redovisa moms – så kallad momsbefrielse. Detta innebär att företaget avregistreras från momsregistret och slipper den administrativa börda som momshanteringen innebär, inklusive att deklarerar moms och bokföra moms på försäljning (utgående moms) och moms på inköp (ingående moms) på rätt sätt. Samtidigt avstår ett företag som momsbefrias från eventuella fördelar, såsom möjligheten att göra avdrag för ingående moms och att ge kunder – som inte ligger sist i momsledjan – möjligheten att göra liknande avdrag. När regeln infördes var omsättningsgränsen för att få momsbefrias satt till 30 000 kronor per år, men den höjdes till 80 000 kronor under andra halvåret 2022.

Denna rapport kartlägger momsbefrielse bland företag i Sverige, med särskilt fokus på perioden före och efter den 1 juli 2022 då omsättningsgränsen för att momsbefrias höjdes från 30 000 kronor till 80 000 kronor.

Resultaten indikerar att momsbefrielse används väldigt lite. Det var i genomsnitt 11 etablerade företag per månad som aktivt ansökte om momsbefrielse under perioden 2017 till 2022. När omsättningsgränsen höjdes ökade antalet till 26 företag per månad. Detta nyttjande representerar mindre än en procent av alla etablerade företag som varit kvalificerade att ansöka. Däremot är det fler nystartade företag som är momsbefriade; i genomsnitt var det 253 nya företag per månad före höjningen och 535 efter höjningen. Bland nya företag är det emellertid ungefär lika många som ansöker om att få redovisa moms i samband med att de registrerar sitt företag – trots att de kvalificerar sig för momsbefrielse. Vidare väljer många nya företag att momsregistrera sig efter en initial period i momsbefrielse.

En förklaring till ökningen bland nya företag är att momsbefrielse är det förvalda alternativet, medan momsregistrering kräver ett aktivt beslut. Detta medför bland annat att verksamheter utan omsättning räknas som momsbefriade. Resultatet för nya företag ska därför förstås som en mekanisk effekt, där den höjda omsättningsgränsen leder till ett ökat antal nya företag som kommer i fråga för momsbefrielse. Eftersom många företag agerar passivt, blir momsbefrielse ofta det automatiska utfallet.

Momsnettot, skillnaden mellan moms på inköp och moms på försäljning, spelar en betydande roll i företagens beslut om att ansöka om momsbefrielse. De företagen med negativt momsnetto (där moms på inköp överstiger moms på försäljning) erhåller återbäring från Skatteverket, vilket förklarar varför de är mindre benägna att ansöka om momsbefrielse. Sektorstillhörigheten hos de som momsbefrias speglar detta mönster, där momsbefriade företag oftare

tillhör sektorer längre ner i momsledjan, närmare slutkonsumenten, såsom detaljhandel.

Bland enskilda firmor som momsbefrias är kvinnor och äldre representerade i högre utsträckning.

Avslutningsvis analyserar rapporten företagens omsättningsfördelning för att identifiera eventuella oönskade beteenden, så som ”bunching”, det vill säga att företag medvetet anpassar sin omsättning till strax under omsättningsgränsen. Inga tecken på sådant beteende har observerats.

De viktigaste resultaten:

- Under 1 procent av de etablerade företagen som kvalificerar sig har sökt och blivit momsbefriade.
- Nya företag är oftare momsbefriade men många tenderar att registrera sig för moms efter en tid. Till exempel är det 30 procent som väljer att momsregistrera sig efter 3 år.
- Ökningen av momsbefriade nya företag efter den höjda omsättningsgränsen bör tolkas som en mekanisk effekt av höjningen och inte som ett aktivt beslut att vara momsbefriad.
- Bland etablerade företag är det vanligare att välja momsbefrielse om företagen tenderar att redovisa ett positivt momsnetto eller ha en omsättning under 10 000 kronor. Bland de med enskild firma momsbefrias kvinnor och äldre i högre utsträckning.
- Analysen har inte kunnat peka på något oönskat beteende till följd av höjningen av omsättningsgränsen.

Rekommendationer:

- För att undersöka orsakerna till det låga nyttjandet kan Skatteverket genomföra en enkät riktad mot etablerade företag som kvalificerar sig för momsbefrielse, eller mot nya företag som överväger momsregistrering. En sådan enkät skulle dels kunna identifiera brister i Skatteverkets information och ge insikt i hur ansökningsprocessen påverkar nyttjandet, dels ge kunskap om de ekonomiska avvägningar som företag gör inför beslutet.
- Denna analys kan inte peka på något ökat nyttjande av momsbefrielseregeln eller något oönskat beteende till följd av höjningen av omsättningsgränsen. Trots detta är det viktigt att fortsätta följa upp och analysera nyttjandet av momsbefrielse – inte minst med tanke på den nyligen införda höjningen av omsättningsgränsen till 120 000 kronor.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
2	Nyttjande av momsbefrielse	7
2.1	Etablerade företag.....	9
2.2	Nya företag	11
2.3	Hur länge är företag momsbefriade?.....	12
3	Vad kännetecknar företagen som momsbefrias?	14
3.1	Momsnetto	15
3.2	Företagens storlek, bolagsform och sektorstillhörighet	17
3.3	Enskilda firmor	20
4	Oönskat beteende	21
4.1	"Bunching"	21
5	Sammanfattande diskussion	24
	Referenser	27
	Appendix	28

1 Inledning

Från och med den 1 januari 2017 infördes en möjlighet för små företag och privatpersoner att ansöka om att undantas från momsredovisning, även kallat momsbefrielse. Detta innebär att företaget avregistreras från momsregistret, vilket gör att det inte längre behöver hantera de administrativa krav som är förknippade med momsredovisning. Nystartade företag som uppfyller kraven momsbefrias automatiskt. Vissa nystartade företag gör dock ett aktivt val att momsregistrera sig. Ett momsbefriat företag slipper att regelbundet deklarerar momsen till Skatteverket, en process som annars kräver dokumentation och beräkningar. Administrativt innebär momsbefrielsen att företaget inte behöver bokföra den moms som läggs på försäljningen av varor och tjänster, kallad utgående moms, och den moms som betalas vid inköp av varor och tjänster, kallad ingående moms. Ett företag som väljer momsbefrielse ger samtidigt upp vissa fördelar som följer av att vara momsregistrerat. En sådan fördel är möjligheten att göra avdrag för ingående moms. En annan är att kunna erbjuda sina kunder möjligheten att göra avdrag för den moms de betalar (förutsatt att företaget riktar sig till andra momsregistrerade företag).

Enkelt uttryckt gällde regeln för verksamheter med en årlig omsättning som understeg 30 000 kronor. Syftet med regeln var att stödja mikroproducenter med liten försäljning och underlätta för personer som ville starta sidoverksamhet eller bedriva en hobbyverksamhet. Genom att slippa redovisa moms så skulle den administrativa bördan minska för småföretag och andra beskattningsbara personer. Ett av reformens uttalade mål var att främja mikroproducenter av förnybar energi. Samtidigt innebar regeln möjligheter till besparingar för Skatteverket, bland annat genom årliga minskningar av kostnader för registreringsanmälningar och deklARATIONER.

I tidigare analys (Skatteverket, 2021) dokumenteras i vilken utsträckning möjligheten till momsbefrielse för småföretag har nyttjats samt hur regeln har påverkat företagens deklarationsbeteende och överlevnad. Analysen visar att relativt få kvalificerade företag valde att dra nytta av möjligheten till momsbefrielse. Enligt en reformskattning hade cirka 0,3 procentenheter av etablerade företag avregistrerat sig från momsregistret som ett resultat av regelns införande. Bland småföretag med positiv omsättning under 30 000 kronor, som startades i samband med reformen, var andelen företag utan momsregistrering cirka 4 procentenheter högre jämfört med småföretag som startades före reformen. Denna minskning motsvarar 1 360 nystartade företag per år. Möjligheten till momsbefrielse har därmed nyttjats mindre än vad Skatteverket beräknade inför reformen, både bland etablerade och nya företag.¹

¹ Fi2016/01205/S2.

Den 1 juli 2022 höjdes omsättningsgränsen till 80 000 kronor. Genom att höja omsättningsgränsen förväntade sig regeringen att nyttjandet skulle öka. I Skatteverkets remissyttrande till promemoria om *Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt* lämnades synpunkter på konsekvensanalysen, närmare bestämt den offentligfinansiella effekten av förslaget.² Promemorian antar att alla företag som uppfyller kriterierna och som har en högre utgående än ingående moms kommer att begära momsbefrielse. Detta antagande bygger på att det är ekonomiskt fördelaktigt för dessa företag att momsbefrias, eftersom de annars måste betala mer moms än de kan dra av. Skatteverket ansåg i sitt remissvar att det sannolikt är en överskattning av hur många som kommer att välja att avregistrera sig från mervärdesskatt och att den offentligfinansiella effekten därmed är överskattad.

Regeringen har nyligen höjt omsättningsgränsen på nytt till 120 000 kronor. Förslaget aviserades i budgetpropositionen för 2025 och trädde i kraft den 1 januari 2025.^{3,4}

Denna rapport kartlägger graden av nyttjande bland både etablerade och nystartade företag. Till skillnad från Skatteverkets tidigare rapport, där en statistisk modell användes för att skatta graden av nyttjande, identifierar denna rapport de företagen som momsbefrias genom att utgå från regelverket runt momsbefrielse. Anledningen är att det saknas register över de företagen som momsbefrias. Därför baseras analysen på en skattning som utgår från ändringsanmälningar och nyanmälningar.⁵ Något förenklat tolkas anmälningar om momsbefrielse som följs av en avregistrering från momsregistret som ett fall där företaget har blivit momsbefriat på grund av regeln om momsbefrielse. Jämfört med den tidigare analysen, har denna metod fördelen att det går att deskriptivt beskriva företagen som identifieras som momsbefriade.

Således inleds rapporten med en analys av användningen av momsbefrielse bland företagare. Resultaten indikerar en avsevärt lägre användning än vad regeringen förväntade sig vid reformens introduktion, särskilt bland etablerade företag. Det begränsade nyttjandet motiverar en fördjupad undersökning av de egenskaper som kännetecknar de företag som faktiskt väljer att dra nytta av

² Regeringens promemoria Fi2021/03225. Skatteverkets remissyttrande 2021-12-06, dnr 8-1247211.

³ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/farre-smaforetag-ska-behova-redovisa-moms/>

⁴ Proposition 2024/25:1.

⁵ I Skatteverket (2021) skattades graden av nyttjande genom att mäta förändringen i avregistreringar från momsregistret bland företag i närheten av tröskelvärdet före och efter införandet av reformen 2017. På grund av svårigheten att exakt identifiera fallen där företagen avregistrerade sig på grund av reformen, baserades analysen på alla typer av avregistreringar. Det inkluderade avregistreringar orsakade av överlåtelse, konkurser och felregistreringar. Notera att dessa avregistreringar inte påverkar effekten då det är rimligt att anta att dessa även förekommer i jämförelsegruppen i ungefär samma grad.

regeln. En sådan analys ger insikter i typen av företag som momsbefrias och möjliggör jämförelser med företag med liknande omsättningshistorik.

De efterföljande avsnitten utforskar olika egenskaper hos företagen baserat på hypoteser om vad som driver ett företag att ansöka om momsbefrielse. Skatteverkets tidigare utvärdering och regeringens promemoria inför höjningen av omsättningsgränsen betonade momsnettots betydelse, alltså skillnaden mellan ingående och utgående moms. De företagen som bedömer att de kommer ha ett positivt momsnetto kan ha ett starkare incitament att ansöka om momsbefrielse, då de annars behöver göra inbetalningar till Skatteverket. Det finns alltså en skattemässig fördel för ett sådant företag att momsbefrias. Momsnettot utgör därför en utmärkt startpunkt för att karaktärisera de momsbefriade företagen.

Momsnettot belyser betydelsen av företagets position i moms kedjan när det beslutar om att ansöka om momsbefrielse. De som befinner sig i mitten av moms kedjan (det vill säga säljer insatsvaror till andra producenter) kan finna momsregistrering mer attraktivt eftersom de kan erbjuda sina kunder möjligheten att dra av ingående moms. Rapporten analyserar detta genom att granska sektorstillhörighet. En annan förklaringsmodell är att företag som förväntar sig tillväxt kan vara mindre benägna att momsbefrias jämfört med de med stabil omsättning. Hypotesen är att företag med omsättning strax under omsättningsgränsen har lägre incitament att vara momsbefriande än de med en mindre omsättning. Denna hypotes undersöks genom att titta på företagsstorlek.

Forskning från Finland understryker betydelsen av administrativa kostnader när små företag fattar beslut om momsbefrielse (se Harju, m.fl., 2019). Erfarenhet av momsredovisning blir därför en väsentlig faktor, då företagare med kunskap om systemet och deklaraionsprocessen behöver mindre tid och möda för att hantera momsen.

Därefter följer en analys av företagens omsättningsdistribution för att identifiera eventuell koncentration av företag kring omsättningsgränsen, känt som ”bunching”. Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion.

2 Nyttjande av momsbefrielse

Detta avsnitt dokumenterar hur populär möjligheten till momsbefrielse har varit över tid och hur användningen påverkades av att omsättningsgränsen höjdes från 30 000 kronor till 80 000 kronor. Regelns popularitet mäts 1) genom antalet företag som momsbefrias och 2) i förhållande till alla företag som uppfyller kraven för momsbefrielse men ändå väljer att inte nyttja regeln.

Avsnittet avslutas med en uppskattning av hur många företag som väljer att avsluta sin momsbefrielse och återgå till att vara momsregistrerade.

I denna och i övriga analyser i rapporten görs en åtskillnad mellan etablerade företag, det vill säga företag som funnits under en längre tid, och nya företag, alltså företag som nyligen registrerat sig för F-skatt. Detta beror på att etablerade och nya företag omfattas av olika regelverk:

- Etablerade företag måste uppfylla två krav: dels måste omsättningen för det aktuella året ligga under omsättningsgränsen, dels måste företagets omsättning legat under omsättningsgränsen under de två föregående åren.
- Nya företag behöver inte ansöka om momsbefrielse, utan kan välja att avstå från momsregistrering så länge deras omsättning ligger under omsättningsgränsen.⁶ Vid nyanmälan, uppskattar företagen sin förväntade omsättning. Om den förväntade omsättningen understiger omsättningsgränsen, behöver de inte registrera sig för moms. Det gör att höjningen av omsättningsgränsen medför att fler nya företag automatiskt omfattas av momsbefrielse.⁷

Skatteverkets databaser flaggar inte specifikt företag som momsbefriade, men det är möjligt att skatta hur regeln används genom att kombinera data från momsredovisningarna med dokumentation av Skatteverkets korrespondens med företagen. Appendix beskriver denna skattning, samt relaterade antaganden och definitioner. Det är viktigt att notera att skattningen innehåller viss osäkerhet, där företag felaktigt kan klassas som momsbefriade eller undgå upptäckt. Dock överensstämmer den skattade nyttjandegraden med tidigare studie (Skatteverket, 2021).

En genomgående utmaning är svårigheten att mäta momsbelagd omsättning för ett företag som inte är momsregistrerat. Dessa uppgifter hämtas normalt från momsregistret – vilket saknas för företag som inte är momsregistrerade. Särskilt komplicerat blir det när momsreglerna endast delvis omfattar ett företag, så som en tandläkarmottagning, där tandvården är momsbefriad men försäljningen av tandborstar är momsbelagd. Detta gör att analysen utgår från

⁶ Notera att definitionen av nystartade företag vilar på nyanmälningar, det vill säga ansökningar om att starta företag. Dock kan nyanmälningar även göras av företagare som tidigare bedrivit näringsverksamhet. Det innebär att de som kategoriseras som nya företag egentligen kan vara vilande verksamheter eller företag som drivs av näringsidkare med lång erfarenhet.

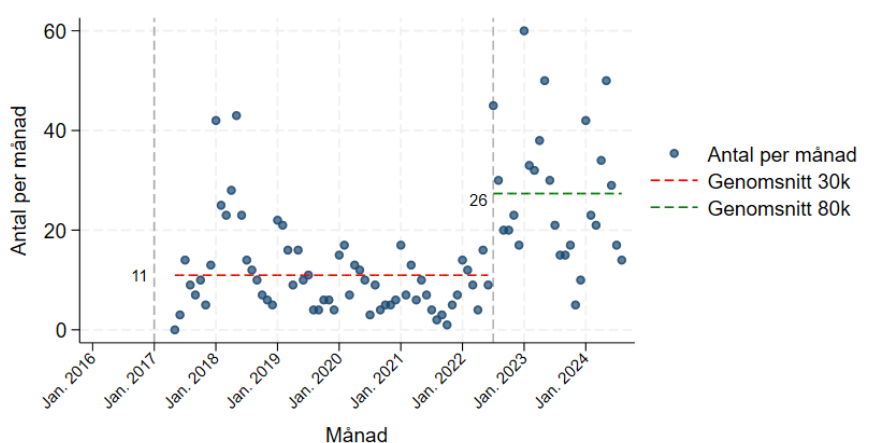
⁷ Analysen inkluderar nya företag som inte redovisar någon omsättning och som därmed kan vara vilande verksamheter. Anledningen är att höjningen av tröskelvärdet gör att fler företag automatiskt undviker momsregistrering. Därmed kommer även företag som saknar ekonomisk aktivitet att avspeglare regelns ”popularitet”.

en snäv definition av momsbefrielse, särskilt bland nya företag (se Appendix för detaljer).

2.1 Etablerade företag

Figur 1 visar antalet etablerade företag per månad som valt att momsbefrias. Vid årsskiftet 2017/2018 syns en pik i nyttjandet, möjligtvis eftersom företag väntade på att uppfylla kraven på historisk omsättning. I genomsnitt momsbefriades 11 etablerade företag per månad när omsättningsgränsen var 30 000 kronor. Efter höjningen syns en ökning i nyttjandet, med i genomsnitt 26 företag per månad. Det återstår dock att se om samma nivå håller i sig eller om färre företag väljer att momsbefrias i takt med att poolen av företag med intresse för regeln minskar. Med andra ord kan intresset för momsbefrielse vara högre i den initiala fasen efter höjningen av omsättningsgränsen, men avta över tid i takt med att företag som är intresserade av regeln utnyttjar den. Utvecklingen är dock ännu osäker och uppföljningsperioden efter den senaste höjningen är förhållandevis kort.

Figur 1. Nyttjandet av momsbefrielse bland etablerade företag per månad

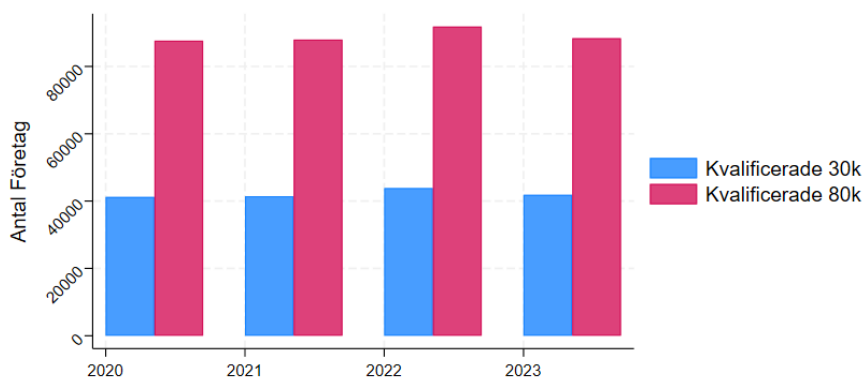
Hur populär har momsbefrielse varit i relation till alla etablerade företag som kvalificerar sig för att nyttja regeln? För att få insikt i detta konstrueras en jämförelsegrupp baserat på Skatteverkets register. Jämförelsegruppen består av svenska näringsidkare med en omsättningshistorik som gör det möjligt för dem att ansöka om momsbefrielse. Mer specifikt behöver företagen

- vara privata näringsidkare,
- vara skrivna i Sverige,
- historiskt ha redovisat momsbelagd omsättning,
- haft en omsättning under omsättningsgränsen de senaste två åren, samt

- redovisat en positiv omsättning under innevarande år som understiger omsättningsgränsen.⁸

Figur 2 visar storleken på jämförelsegruppen med utgångspunkt i omsättningsgränserna 30 000 kronor och 80 000 kronor ("30k" respektive "80k" i figuren). För den lägre omsättningsgränsen kvalificerade sig strax över 40 000 företag varje år, och efter höjningen strax över 80 000 företag.⁹ Detta kan jämföras med att det i skrivande stund finns ungefär 785 000 aktiva näringsidkare i skatteverkets databas.

Figur 2. Etablerade företag som var kvalificerade att ansöka om momsbefrielse

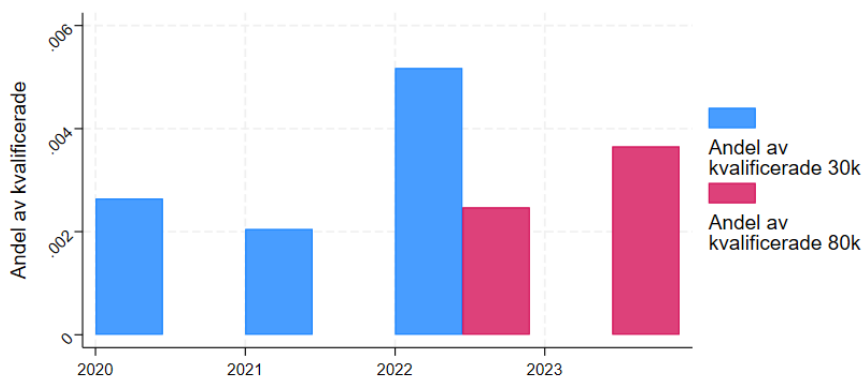
Figur 3 visar andelen som valt att ansöka om att undantas från moms av alla kvalificerade företag. Eftersom gränsen höjdes den 1 juli 2022, redovisas andelen som momsbefriats det året både i relation till den gamla omsättningsgränsen och den nya.

Enligt figuren momsbefriades strax över 0,2 procent av alla kvalificerade företag under både 2020 och 2021. När omsättningsgränsen höjdes 2022 kunde fler företag dra nytta av regeln vilket gör jämförelsegruppen större. Om beräkningen görs utifrån den större jämförelsegruppen, innebär det att runt 0,2 procent av alla kvalificerade företag momsbefriades även under 2022. Under 2023 steg denna andel något, till strax under 0,4 procent. Trots denna ökning, valde fortfarande över 99 procent av alla företag som kvalificerade sig för regeln att avstå från att momsbefrias.

⁸ Notera att rent tekniskt kvalificerar sig även vilande företag som helt saknar omsättning till att momsbefrias, men för att göra jämförelsegruppen mer relevant exkluderas dessa företag från analysen.

⁹ Om vilande företag utan omsättning inkluderas i urvalet, så kvalificerar sig ungefär 100 000 företag till tröskelvärde på 30 000 kronor och ungefär 160 000 företag till tröskelvärde på 80 000 kronor.

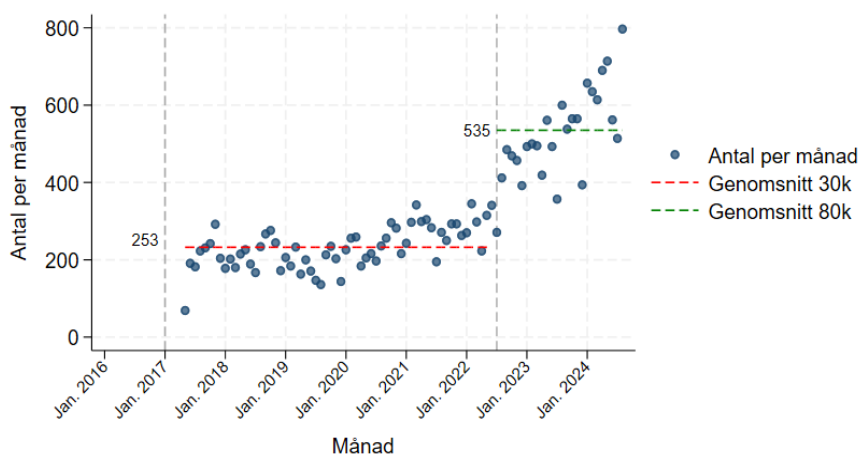
Figur 3. Etablerade företag som momsbefriats som andel av kvalificerade företag

2.2 Nya företag

Momsbefrielse kan vara särskilt relevant för nya företag, eftersom många saknar erfarenhet av att deklarerar moms.

Figur 4. Nyttjande av momsbefrielse bland nya företag per månad

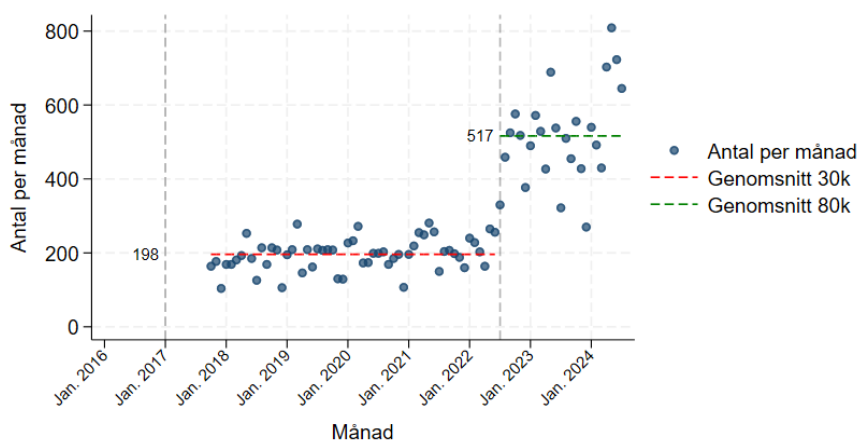

Figur 4 visar antalet nya företag per månad som momsbefriats. När omsättningsgränsen var 30 000 kronor momsbefriades i genomsnitt 253 nya företag per månad. Efter höjningen till 80 000 kronor momsbefriades i genomsnitt 535 nya företag per månad. Efter höjningen av omsättningsgränsen ger resultaten viss indikation på en uppgående trend. Uppföljningsperioden efter regeln är dock relativt kort och det går inte att uttala sig om det är något bestående, eller om det till exempel är ett säsongsmönster.

När ett nytt företag registreras anger det en förväntad omsättning. Om den hamnar under omsättningsgränsen momsbefriats företaget. Företagaren behöver alltså inte aktivt söka momsbefrielse i detta fall. Däremot kan ett nytt företag välja att redovisa moms, även om det förväntar sig en omsättning under omsättningsgränsen och i övrigt uppfyller kraven för momsbefrielse. Företaget måste då tydligt ange detta i samband med sin företagsregistrering.

När dessa företag lämnar in sin nyanmälan, så markerar de alternativet ”Ansöker om att bli skattskyldig för moms trots att beskattningsunderlaget inte överstiger 80 000 kronor per beskattningsår” (lydelsen var densamma före höjningen av omsättningsgränsen med beloppets storlek som enda skillnad). Detta skapar en möjlighet att identifiera en intressant jämförelsegrupp av nya företag som aktivt väljer att registrera sig för moms.

Figur 5. Nya företag som ansökt om moms trots att de uppfyller villkoren för momsbefrielse per månad

Figur 5 visar att denna grupp i genomsnitt uppgick till 198 företag i månaden när omsättningsgränsen var 30 000 kronor. Efter höjningen var motsvarande siffra 517.

En jämförelse av genomsnitten i Figur 4 och Figur 5 visar att många nya företag momsbefrias, men minst lika många väljer att momsregistrera sig. Det finns alltså en betydande grupp av nystartade företag som väljer att investera resurser i att få ingå i momsregistret, trots att ett passivt agerande skulle göra att de slapp hantera moms.

2.3 Hur länge är företag momsbefriade?

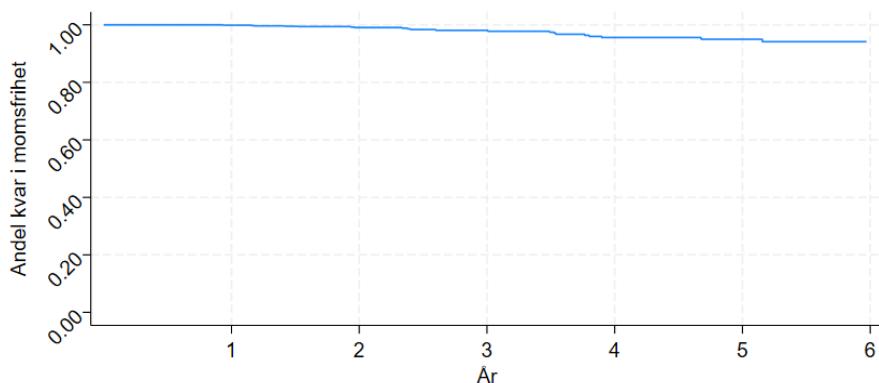
Användningen av momsbefrielse påverkas både av antalet företag som ansluter sig till regeln och av antalet som lämnar den. Detta avsnitt undersöker hur lång tid det tar innan företag lämnar momsbefrielsen och om de alls väljer att göra det. Till exempel kan ett företag vilja återgå till momsregistret för att få möjlighet att dra av den ingående momsen. Det kan även, efter en tid, nå en omsättning som överstiger omsättningsgränsen och därmed inte längre uppfylla villkoren för momsbefrielse.

Baserat på definitionerna i Appendix har 1 145 etablerade företag momsbefriats vid något tillfälle. Av dessa valde 67 stycken att återgå till att redovisa moms, vilket motsvarar strax under 6 procent. Bland nya företag har

24 616 någon gång varit momsbefriade. Av dessa valde 6 384 att momsregistrera sig vid ett senare tillfälle. Detta motsvarar 26 procent av den ursprungliga gruppen.

De företagen som momsbefriades tidigt har haft längre tid att etablera sig och expandera verksamheten, särskilt jämfört med yngre företag. Frågan är vad som händer när yngre företag får tid att växa. Skulle då fler företag överge momsbefrielsen?

Figur 6. Kaplan-Meier överlevnadsfunktion för momsbefriade etablerade företag

Figur 6 visar andelen etablerade företag som fortfarande är momsbefriade ett visst antal år efter att de beviljats momsbefrielse.¹⁰ Kurvan visar att de flesta etablerade företag aldrig återvänder till momsregistret efter att de momsbefriats. Efter 6 år återstår fortfarande över 90 procent av den ursprungliga gruppen.

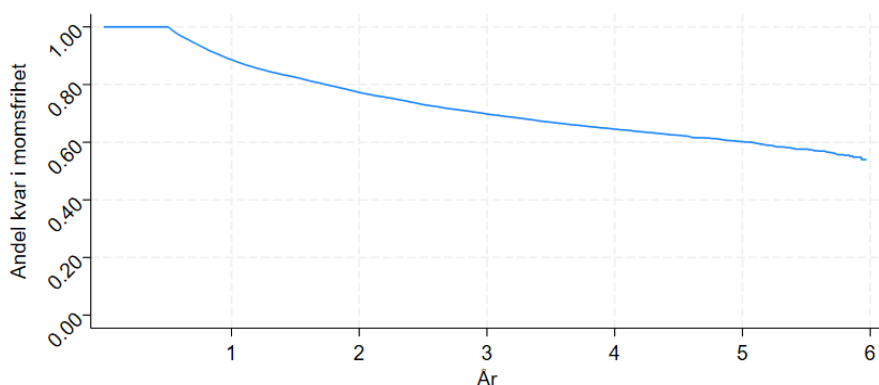
Figur 7 visar motsvarande kurva för momsbefriade nya företag.¹¹ Här undersöks hur länge som dessa förblir momsbefriade. Kurvan har en konvex form. Det innebär att många företag momsregistrerar sig relativt tidigt, och färre företag momsregistrerar sig ju längre tid som går. Med andra ord, ungefär 30 procent av de momsbefriade nya företagen registrerar sig för moms inom de första 3 åren av att de erhållit F-skatt. När längre tid har passerat, är sannolikheten för att uppgå i momsregistret låg.

¹⁰ Figur 6 visar en Kaplan-Meier överlevnadsfunktion för etablerade företag. Kurvan bygger på en statistisk metod som används för att analysera tiden det tar till en händelse inträffar. I huvudsak samlar Kaplan-Meier-metoden data om händelser över olika tidsintervall. Den räknar sedan ut sannolikheten för överlevnad vid varje tidssteg. Eftersom en del företag stannar i momsbefrielse, så "dör" aldrig en del av populationen. Data där en del av observationerna aldrig "dör" kallas för "högercensurerad data" inom överlevnadsanalys. Tidsramen för analysen sträcker sig från den första januari 2017 till den sista augusti 2024.

¹¹ I och med att nya företag momsbefrias samtidigt som de startas, "föds" företagen samma datum som det registreras för F-skatt. Ett nytt företag "dör" om de momsregistreras eller avregistrerar sin F-skatt.

Det är värt att notera att de företag som varit momsbefriade under 6 år startade runt tiden då regeln infördes år 2017. Med andra ord är de längre tidsintervallen präglade av den lägre omsättningsgränsen på 30 000 kronor. Höjningen till 80 000 kronor har gett växande företag möjligheten att förbli momsbefriade, och möjligen kan det leda till att fler nya företag väljer att förbli momsbefriade längre fram.

Figur 7. Kaplan-Meier överlevnadsfunktion för momsbefriade nya företag

3 Vad kännetecknar företagen som momsbefrias?

Detta avsnitt syftar till att ge en djupare förståelse för företagen som momsbefrias – vad som motiverar dem och vad som får andra företag att avstå. Företagen karakteriseras bland annat utifrån momsnetto, storlek, bolagsform och sektorstillhörighet. Enskilda firmor kan analyseras mer ingående då ägarens personnummer är knutet till företaget. Detta gör det möjligt att titta på till exempel könsfördelningen och ålder bland de som momsbefrias.

Företagarna som inte nyttjat möjligheten att momsbefrias och som dokumenterades i föregående kapitel används som jämförelsegrupper. Detta gör det möjligt att se hur företag som momsbefrias skiljer sig från dem som inte gör det. Det är dock viktigt att komma ihåg att företagen själva beslutar om att momsregistrera sig eller momsbefrias. Skillnader mellan grupperna bör därför tolkas som en beskrivning av företagen i de olika grupperna, snarare än en effektskattning av regeln.¹²

¹² Detta fenomen kallas ”selektion”, där företag själva väljer vilken grupp de vill tillhöra. Skillnader mellan grupperna blir därmed ett resultat av företagets egna val snarare än en effekt av reformen. Till exempel kan erfarna företagare som startar nya företag välja att registrera sig för moms, medan oerfarna vill momsbefrias. Eftersom erfarna företagare har lättare att skapa

3.1 Momsnetto

Momsnetto definieras som skillnaden mellan utgående och ingående moms. Momsnetto har i tidigare studier visat sig vara en viktig faktor när företag beslutar om momsbefrielse.¹³

- Ett *positivt momsnetto* innebär att företagets utgående moms är högre än den ingående momsen. Med andra ord har företagets försäljning genererat mer moms än vad som betalats i moms på inköp. Detta innebär att företaget behöver betala in mellanskillnaden till Skatteverket.
- Ett *negativt momsnetto* innebär att momsen på företagets inköp är högre än momsen från dess försäljning. Detta resulterar i en utbetalning från Skatteverket.

De företagen som förväntar sig få ett positivt momsnetto kan därför ha ett starkare incitament att ansöka om momsbefrielse, då de annars behöver göra inbetalningar till Skatteverket. Detta gäller även för nystartade företag; de som förväntar sig ett positivt momsnetto kan med fördel avstå från att registrera sig för moms. Eftersom momsnettot endast observeras hos etablerade företag, begränsas den följande analysen till denna grupp.

Figur 8 illustrerar sambandet mellan momsnetto och sannolikheten att etablerade företag undantas moms. Analysen bygger på ett urval som innefattar samtliga företag mellan 2020 och 2023 som uppfyllde kraven för att undantas från momsplikten. Både de som momsbefriades och de som inte gjorde det ingår.

Eftersom momsbefriade företag slutar redovisa moms utgår analysen från momsuppgifter från året innan. Ett underliggande antagande är därför att momsnettot från föregående år ger insikt om årets momsnetto om företaget skulle välja att redovisa moms även fortsättningsvis.¹⁴ Figur 8 grupperar företagen baserat på deras momsnetto från föregående år och visar sannolikheten att de avregistrerar sig från momsregistret.¹⁵

lönsamma verksamheter framstår det då som att reformen i sig gör företag mindre lönsamma, när skillnaderna i själva verket beror på hur företagen sorterar sig mellan grupperna.

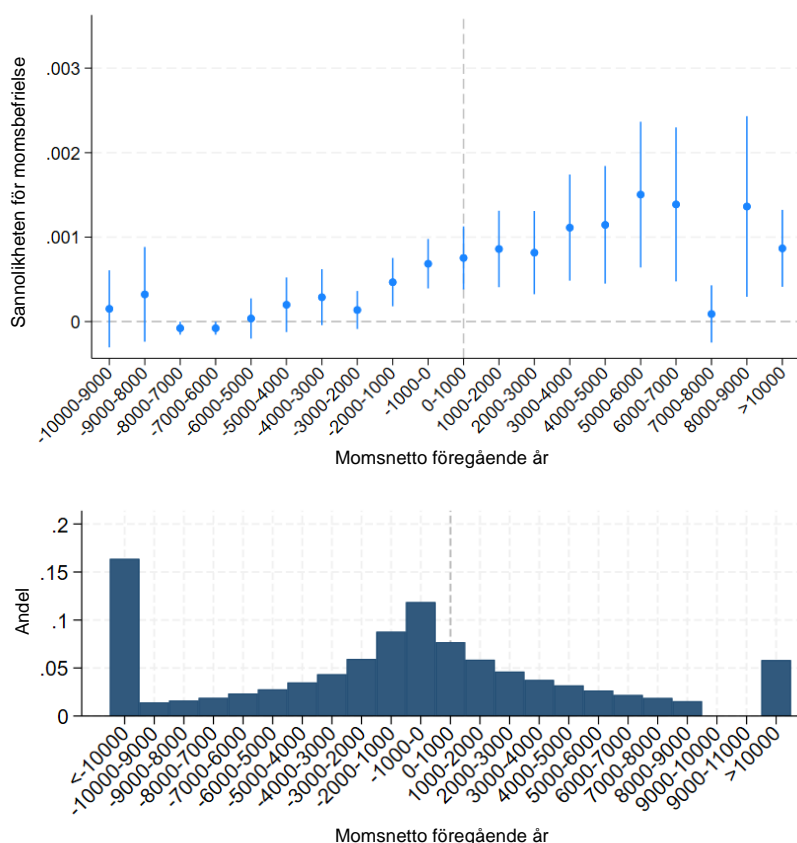
¹³ Se Skatteverkets rapport *Effekter av momsbefrielse för små företag* (2021-02-08).

¹⁴ Till exempel företag inom tillverkning kan ha ett konstant inflöde av insatsvaror som ökar sannolikheten för ett negativt momsnetto.

¹⁵ Resultatet kommer från en regressionsanalys som använder avregistrering från moms som utfallsvariabel och indikatorer för olika inkomstintervall. Med andra ord bygger **Fel! Hittar inte referensskälla.** på en estimering av modellen $d_{ft} = \alpha + \sum \beta_i x_{ift-1} + \epsilon_{ft}$.

Utfallsvariabeln d_{ft} indikerar huruvida företag f avregistrerade till följd av momsbefrielse år t . Det ingår även en uppsättning av förklarande variabler x_{ift-1} som indikerar om företaget hade ett momsnetto tillhörande intervall i under det föregående året. Den första gruppen, som innefattar företag som redovisar momsnetto under 10 000 SEK, fungerar som referens (visas ej).

Figur 8. Momsnetto och sannolikheten för momsbefrielse bland etablerade företag som uppfyllde kraven för att undantas från momsplikten

Anm. Den översta figuren visar punkttestimat och 95-procentigt konfidensintervall för den estimerade sannolikheten att ett företag med ett givet momsnetto momsbefrias. Den nedre bilden visar fördelningen på företagens momsnetto i urvalet.

Figur 8 visar att högre momsnetton är kopplade till högre sannolikhet att momsbefrias.¹⁶ Det finns inget tydligt samband för företag med stort negativt momsnetto, vilket återspeglas i noll-estimat. För högre momsnettobelopp ökar sannolikheten att momsbefrias, och för momsnettobelopp över -2000 SEK finns en tydlig positiv relation. Undantaget är i intervallet 7000 till 8000 kronor. Där saknas det ett tillräckligt stort dataunderlag.

Figur 8 illustrerar även fördelningen av momsnetto inom gruppen av företag som uppfyller kraven för att ansöka om momsbefrielse. Majoriteten av företagen har ett negativt momsnetto, vilket kan förklara momsbefrielsens

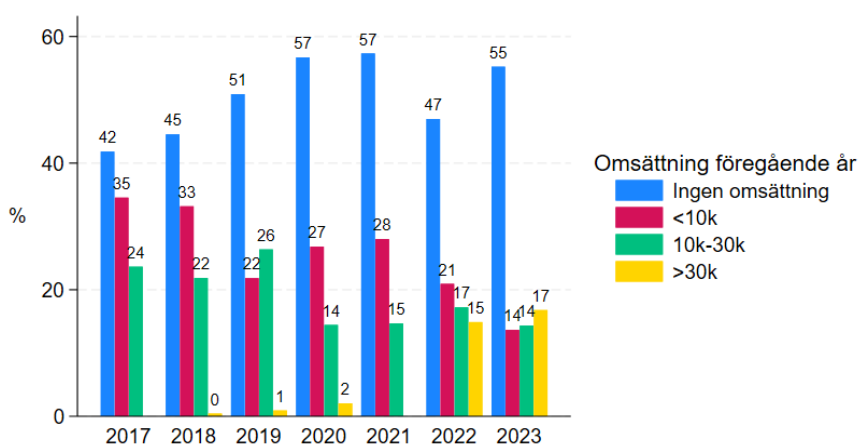
¹⁶ Notera att siffrorna på y-axeln i den översta figuren präglas av att mycket få etablerade företag väljer att ansöka om momsbefrielse. Siffrorna bör därför tolkas som relativa förändringar snarare än absoluta värden. Till exempel motsvarar en ökning av sannolikheten från 0,1 procent (en andel på 0,001) till 0,2 procent (en andel på 0,002) en fördubbling, trots att ökningen endast utgörs av 0,1 procentenheter.

relativt låga popularitet bland etablerade företag – många saknar ett momsnetto som skapar incitament till momsbefrielse.

3.2 Företagens storlek, bolagsform och sektorstillhörighet

Figur 9 visar fördelningen av omsättningen bland etablerade företag som tagit del av regeln och hur denna fördelning utvecklas över tid. Figuren innehåller årtal både före och efter att omsättningsgränsen höjdes.¹⁷ Notera att det under 2019 och 2020 förekom företag med en historisk omsättning över omsättningsgränsen på 30 000 kronor. Detta beror möjligtvis på felbedömningar där handläggarna missat att ta hänsyn till historisk omsättning, men kan också ha andra förklaringar, till exempel att omsättningen rapporterats på ett sådant sätt att handläggarna inte hade tillgång till den vid beslutstillfället.

Figur 9. Fördelning av omsättning för momsbefriade etablerade företag

Uppgifterna om omsättning hämtas från momsregistret och visar momsbelagd försäljning. Eftersom företag som momsbefriats försvinner från momsregistret, kommer uppgifterna från året innan de momsbefriades. Till exempel representeras ett företag som momsbefriades under 2022 av sin omsättning från 2021 i figuren.¹⁸

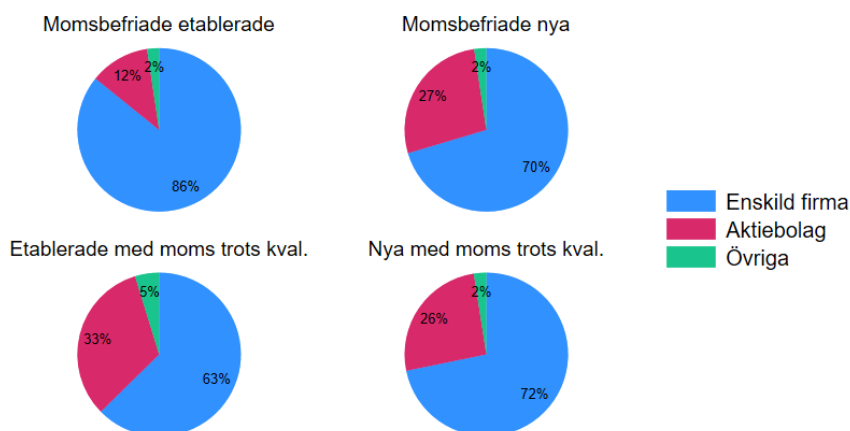
Figur 9 visar att generellt så saknar ungefär hälften av företagen en omsättning året innan de undantas från momsplikten. Detta kan tyda på att momsbefrielse

¹⁷ Notera att några få företag som fick ta del av reformen hade en omsättning över 30 000 kronor under 2019 och 2020 och låg därmed över tröskelvärdet som gällde vid tidpunkten.

¹⁸ Nystartade företag förekommer inte i momsregistret, och därför saknas uppgifter på momsbelagd försäljning. Här avses alltså den försäljning som hade varit momsbelagd om företaget inte momsbefriats. Detta gör att det inte går att skapa en figur som motsvarar Figur 9 för nystartade företag.

används för att minska den administrativa bördan för företag som i praktiken är vilande.

Figur 10. Bolagsform under 2022 och 2023

Figur 10 visar hur företagsform fördelas för olika grupper av företag; för momsbefriade etablerade företag, momsbefriade nya företag och för jämförelsegrupperna. Underlaget kommer från 2022 och 2023, alltså åren då den nya omsättningsgränsen trädde i kraft. Bland etablerade företag är andelen med enskild firma avsevärt högre bland momsbefriade än i jämförelsegruppen, det vill säga momsregistrerade företag som uppfyller kraven för momsbefrielse. När det gäller nystartade företag, finns det däremot ingen tydlig skillnad i bolagsform mellan momsbefriade och momsregistrerade.

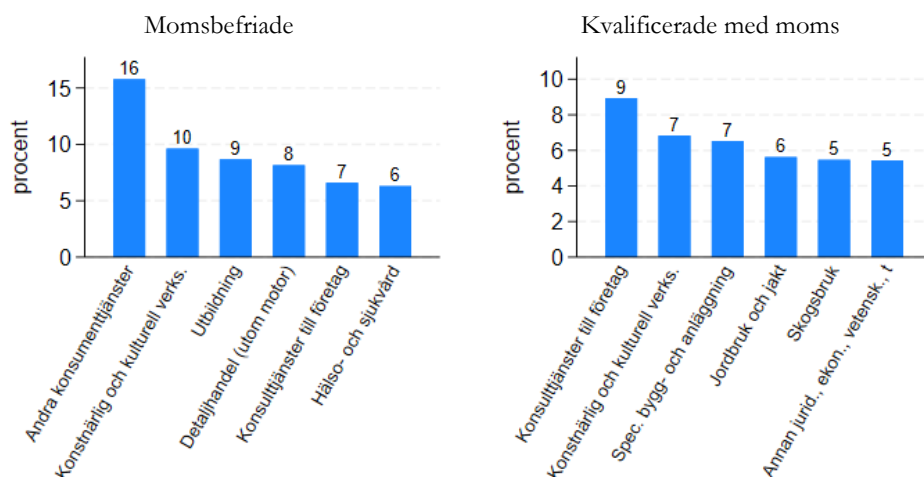
Figur 11 visar sektorstillhörighet bland etablerade företag, och jämför de som momsbefrias med de som kvalificerar sig. Figuren presenterar fördelningen av företag inom de sex mest förekommande SNI-koderna inom varje grupp.¹⁹ Syftet med Figur 11 är att identifiera de vanligaste sektorerna inom respektive grupp och att analysera hur dessa skiljer sig mellan grupperna, snarare än att lägga vikt vid de specifika procentandelarna.

Den vanligaste SNI-koden bland de momsbefriade etablerade företagen är *Andra konsumenttjänster*. Denna sektor inkluderar verksamheter som tvätterverksamhet, hår- och kroppsvård samt begravningsverksamhet. Dessutom är *Utbildning och Detaljhandel (utom med motorfordon och motorcyklar)* vanliga inom den momsbefriade gruppen. Gemensamt för dessa sektorer är att de ligger längre ner i ”momskedjan”, och därför oftare säljer till slutkonsument. I den andra gruppen är det vanligare med konsulttjänster och bygg och anläggningsverksamhet – branscher där det kan vara en fördel att kunna

¹⁹ Figur 11 och Figur 12 innehåller de sex populäraste kategorierna inom varje grupp. Grupperna skildrar företagens tvåsiffriga SNI-kod, och procentsatserna skildrar andelen inom grupperna, till exempel andelen av de momsbefriade etablerade företagen som tillhör *Andra konsumenttjänster*.

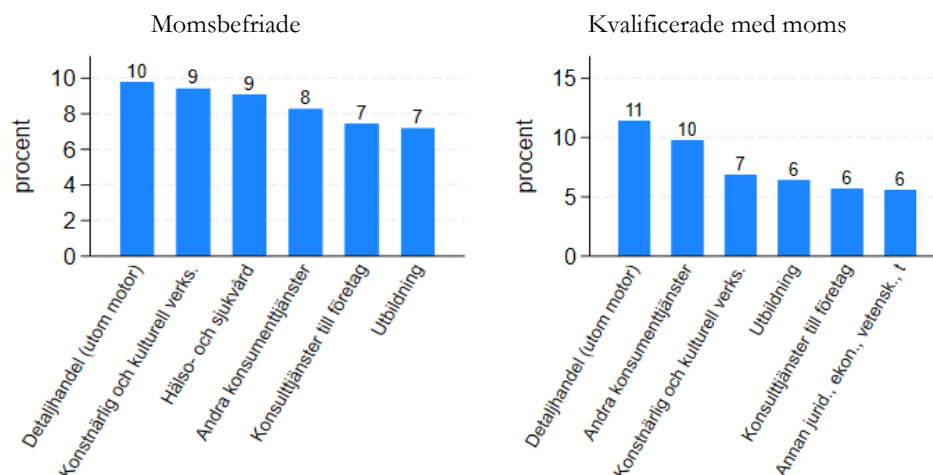
erbjuda sina kunder möjligheten att dra av moms. Bland de som kvalificerar sig men ändå befinner sig i momssystemet återfinns också många företag inom *Jordbruk och jakt* samt *Skogsbruk*. En möjlig förklaring är att företag inom skogsbruk har högre kostnader än intäkter i verksamheten under de flesta år, och enstaka år med höga intäkter då de gjort avverkningar, vilket får konsekvenser för momsnettot och därmed deras benägenhet att ansöka om momsbefrielse.

Figur 11. Sektorstillhörighet 2022 och 2023 i procent – etablerade företag

Detta mönster är inte lika tydligt bland nystartade företag, vilket Figur 12 visar. Här rör sig företagen i båda grupperna inom ungefär samma sektorer, som detaljhandel, konstnärlig verksamhet och andra konsumenttjänster. Möjligen reflekterar detta att nystartade företag i större utsträckning ”hamnar” i momsbefrielse, snarare än att aktivt välja det.

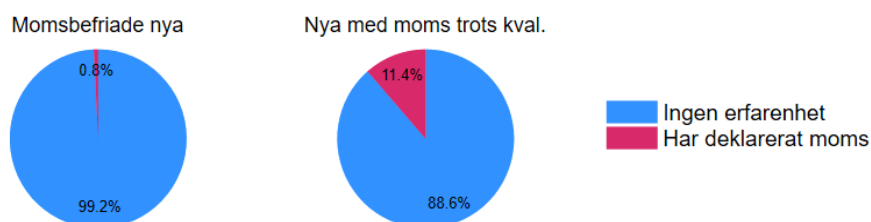
Figur 12. Sektorstillhörighet 2022 och 2023 i procent – nya företag

3.3 Enskilda firmor

Enskilda firmor är kopplade direkt till företagaren som person, vilket gör det möjligt att länka företaget till information om personen bakom verksamheten. Till exempel kan köns- och åldersfördelningen kartläggas. Det är dock viktigt att notera att enskilda firmor kan skilja sig från till exempel aktiebolag när det gäller faktorer som storlek, könsfördelning och ägarnas erfarenhet, vilket kan försvåra generalisering av insikter från enskilda firmor till andra bolagsformer.

Figur 13. Tidigare erfarenhet av momsredovisning, enskild firma 2022 och 2023

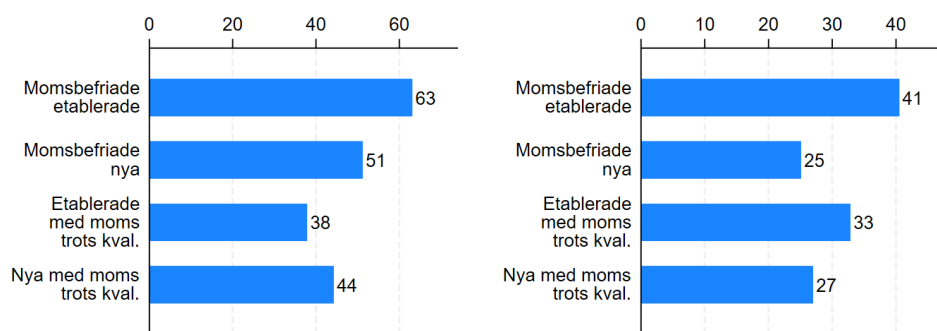

Figur 13 visar i vilken utsträckning ägarna bakom nystartade enskilda firmor tidigare har deklarerat moms.²⁰ Notera att definitionen av nystartade företag som tillämpas i analysen bygger på nyanmälningar och att företagare vars verksamhet ligger vilande i vissa fall behöver göra en nyanmälan. Det gör att verksmännen bakom de nystartade företagen kan ha erfarenhet av momsredovisning men ändå möta samma lagstiftning som de utan erfarenhet. Runt 1 procent av de momsbefriade enskilda firmorna som startade under 2022 eller 2023 hade tidigare erfarenhet av momsredovisning. Detta kan jämföras med 11 procent av de som aktivt väljer att ansöka om att tillhöra momsregistret. Samtidigt saknar nästan 90 procent av de nystartade företagen en ägare med tidigare erfarenhet av momsredovisning, vilket tyder på att tidigare erfarenhet endast delvis förklarar varför vissa nystartade företag aktivt väljer att momsregistrera sig.

Figur 14 presenterar andelen kvinnor och genomsnittlig ålder för företagare inom de olika grupperna. Figuren inkluderar även de respektive jämförelsegrupperna.

²⁰ Figuren är skapad genom att summera redovisad moms från samtliga år före 2022. De skattebetalare som någon gång under denna period har betalat moms klassificeras som att ha "erfarenhet av momsredovisning".

Figur 14. Kön och Ålder, genomsnitt inom olika grupper, enskild firma 2022 och 2023

Figur 12a – Procent kvinnor

Figur 10b – Genomsnittlig ålder

Kvinnor har en högre benägenhet att ansöka om momsbefrielse, och denna skillnad är särskilt påtaglig bland etablerade företag, där hela 63 procent av de momsbefriade företagen drivs av kvinnor. Detta är en betydligt högre andel jämfört med etablerade företag som kvalificerar sig för regeln men ändå ingår i momsregistret – där driver kvinnor 38 procent av företagen.

När det gäller genomsnittsåldern är de momsbefriade äldre än de som stannar i systemet, i varje fall bland etablerade företag. Bland nystartade företag är det ingen större skillnad mellan de två grupperna.

4 Önskat beteende

Möjligheten att undantas från momsplikten kan ge upphov till oönskade beteenden. Till exempel kan företag på olika sätt manipulera sin omsättning så att den hamnar under omsättningsgränsen. Ett annat potentiellt missbruk av regelverket är att starta nya företag för att undvika kravet på historisk omsättning (avknoppning). På detta sätt kan företag undvika moms och ändå hålla sig innanför lagens ramar.

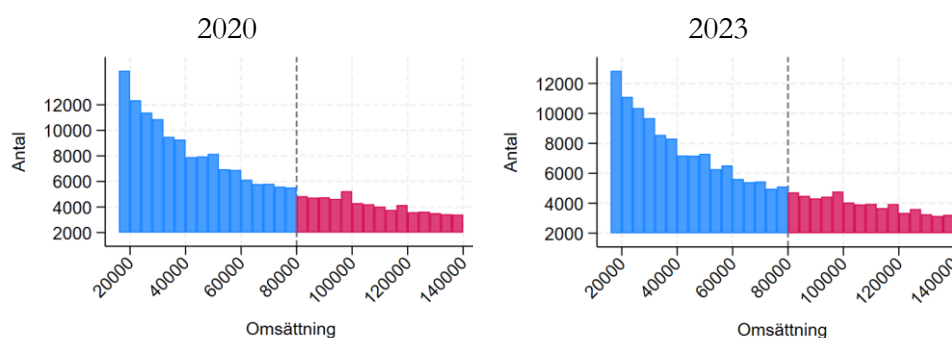
4.1 ”Bunching”

Om företag ändrar sitt beteende på detta vis, kan det ge upphov till ett fenomen som kallas för ”bunching”. Detta innebär att omsättningen som företagen redovisar fördelas på ett ovanligt eller onaturligt vis. Närmare bestämt att fler företag än normalt samlar sig strax under omsättningsgränsen, i och med att de anpassar sin omsättning för att kvalificera sig för regeln. Samma fenomen bör observeras om det sker avknoppning av verksamheter som annars skulle hamna över gränsen. Detta är naturligtvis inte nödvändigtvis ett tecken på olaglig aktivitet, men om företag aktivt minskar sin omsättning för att undvika moms, kan det snedvrider konkurrensen och påverka incitamenten för företagen att växa.

Forskning från Finland visar att ”bunching” förekommer som en effekt av momsbefrielse (Harju m.fl., 2019). Momsbefrielse är dock mer populärt i Finland än vad som kunnat observeras i denna studie, vilket gör det osäkert om ”bunching” går att observera utifrån svenska data.

När Skatteverket bedömer ansökningar om momsbefrielse bland etablerade företag utgår man från den momspliktiga omsättningen i företagets momsredovisning. Detta utgör därför en naturlig startpunkt för denna analys. Eftersom företagen som momsbefrias försvinner från momsregistret, skulle eventuellt önskat beteende manifesteras i en onaturlig minskning av antalet företag strax ovanför omsättningsgränsen på 80 000 kronor. Till exempel skulle ett företag med en omsättning på 81 000 kronor behöva minska sin omsättning för att kunna momsbefrias.

Figur 15. Momsbelagd omsättning från momsredovisningen

Figur 15 visar fördelningen av momsbelagd omsättning från momsregistret. För att skapa en jämnare och mer enhetlig kurva grupperas företagen utifrån deras omsättning i intervall om 4000 kronor.

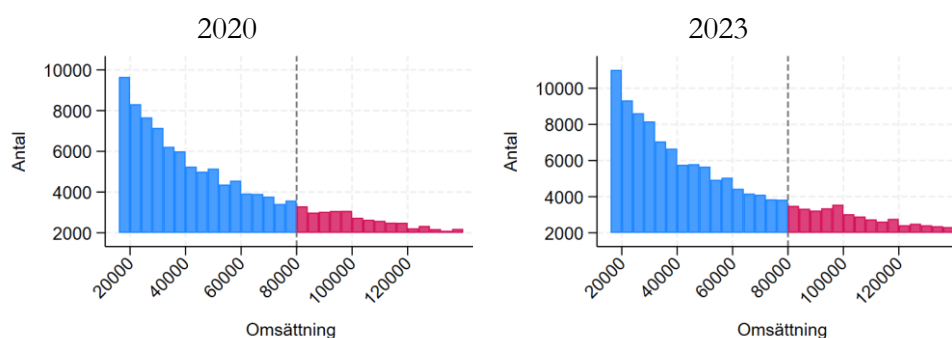
Till vänster i figuren visas hur omsättningen var fördelad under 2020, innan regeln annonserades. Här syns inga tecken på ”bunching”. Undersöks antalen närmare finner man en viss diskontinuitet (ett hopp) runt omsättningsgränsen, men det kan förklaras av att företagen tenderar att rapportera sin omsättning i jämna tiotusental och är inget speciellt för just 80 000 kronor. Detta medför att det finns en något högre andel företag som rapporterar en omsättning inom intervallet 76 001 till 80 000 kronor, som drivs av de som rapporterar exakt 80 000 kronor.

Fördelningen till höger i figuren, som representerar år 2023, liknar i hög grad 2020 och visar inga tecken på ”bunching”.

Detta sätt att analysera förekomsten av ”bunching” har nackdelen att företagen som nyttjar regeln inte förekommer i underlaget. Dock innehåller skattedeklarationerna alla företag, även de som momsbefriats. Här är det möjligt att använda omsättningsdata från enskilda firmor. Dessa redovisar

momsbelagd och momsfrimsättning separat i de så kallade NE- och NEA-blanketterna.²¹

Figur 16. Momspliktig omsättning från NE/NEA-blanketten

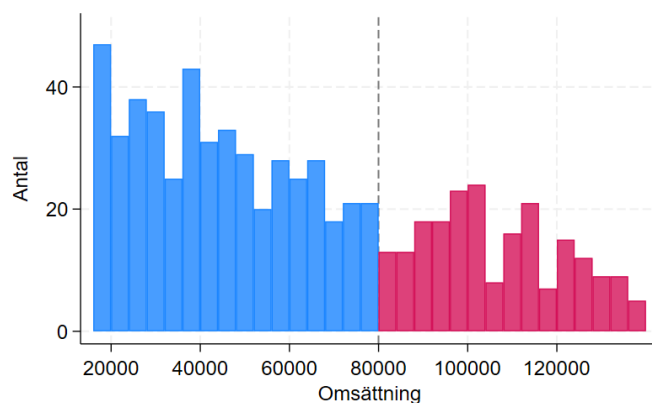

Figur 16 bygger på den momspliktiga omsättningen som enskilda firmor rapporterar. Inte heller här går det att urskilja tecken på ”bunching” – varken 2020, innan regeln implementerades, eller 2023, efter att regeln trätt i kraft.

Hur är det då med företag som startades efter att omsättningsgränsen höjdes? Figur 17 presenterar momsbelagd omsättning från NE och NEA-blanketterna för enskilda firmor som grundats efter den första juli 2022 då omsättningsgränsen höjdes. I detta fall bygger uppgifterna om omsättning i majoriteten av fall enbart på ett inkomstår – 2023. Inte heller här syns någon tendens till ”bunching”.

Figur 17. Momspliktig omsättning från NE/NEA-blanketten för företag som registrerade F-skatt efter första juli 2022

²¹ Analysen använder enskilda firmor som utgångspunkt eftersom NE/NEA-blanketten tydligt specificerar den momsbelagda omsättningen. I till exempel aktiebolagens inkomstdeklarationer går det inte att separera mellan momsbelagd och momsfri omsättning på samma sätt. De ingår av den anledningen inte i denna delanalys.

5 Sammanfattande diskussion

Analysen indikerar att höjningen av omsättningsgränsen till 80 000 kronor hade en positiv påverkan på nyttjandet av reglerna kring momsbefrielse. Särskilt bland nystartade företag resulterade höjningen i att ungefär dubbelt så många företag inte blev registrerade för moms jämfört med innan höjningen. För att nya företag ska momsbefrias krävs det dock inte en aktiv handling, snarare räcker det att vara passiv för att momsbefrias. Givet att ett nystartat företag uppskattar sin omsättning till under gränsvärdet krävs det däremot en aktiv handling att registrera sig för moms. En närmare analys visar att även antalet som valde att registrera sig ökade i lika stor grad. Sammantaget pekar detta på att ökningen av momsbefriade nystartade företag hänger ihop med att fler blev kvalificerade och inte att det uppstod någon ökad benägenhet att nyttja regeln.

Även bland etablerade företag ledde höjningen till att fler företag momsbefriades. Dock var utgångspunkten ett lågt nyttjande i denna grupp, och även efter höjningen är det fortfarande relativt få etablerade företag som momsbefrias. Det är fortsatt under 1 procent av etablerade företag som valt momsbefrielse trots att de kvalificerar till den möjligheten.

Momsbefrielse tjänar olika syften för etablerade och nya företag, och det finns tydliga skillnader i hur länge de förblir momsbefriade. Etablerade företag återregistrerar sig nästan aldrig i momsregistret medan nystartade företag ofta övergår till att redovisa moms efter ett tag.

En delförklaring till skillnaden i nyttjande mellan nya och etablerade företag är sannolikt den regelmässiga skillnaden, där etablerade företag behöver uppvisa en historisk omsättning under omsättningsgränsen, medan nystartade är momsbefriade så länge de inte aktivt ansöker om att få ingå i momsregistret (eller Skatteverket gör bedömningen att de ska vara momsregistrerade). Det ställs med andra ord högre krav på etablerade företag för att de ska få

momsbefrias. Analysen visar dock att det finns många etablerade företag som uppfyller kraven på historisk omsättning men som trots det inte momsbefrias.

Rapporten visar dessutom en tydlig koppling mellan momsnettot och benägenheten att dra nytta av regeln bland etablerade företag, vilket bekräftar resultaten i Skatteverket (2021). De företagen med ett positivt momsnetto visade sig vara mer benägna att momsbefrias. Detta kan förklara varför etablerade företag sällan nyttjar regeln – många anser att möjligheten att göra avdrag på den ingående momsen och att kunna erbjuda sina kunder möjligheten att göra avdrag väger tyngre än de administrativa kostnaderna som momsen medför.

Att företag med ett positivt momsnetto är mer benägna att momsbefrias avspeglas även i sektorstillhörigheten. Bland de företagen som är momsbefriade var till exempel detaljhandeln relativt mer vanlig. Denna sektor kräver färre inköp av till exempel maskiner och insatsvaror och man säljer i stor utsträckning till slutkonsumenten i moms kedjan, vilket gör att ett positivt momsnetto är vanligare. Företag inom detaljhandeln har därför mindre att vinna på att deklarerar moms.

Analysen visar att nystartade enskilda firmor som momsbefrias oftare saknar erfarenhet av att deklarerar moms från tidigare verksamheter och en större andel är enskilda firmor, vilket ofta är den bolagsform många använder som startar sitt första företag. En möjlig förklaring till dessa resultat är att en företagare som har investerat tid och resurser för att lära sig moms systemet har på marginalen en relativt låg kostnad för att fortsätta deklarerar moms.

En annan förklaring till det låga nyttjandet bland etablerade företag – utöver momsnetto och erfarenhet – är att regeln verkar tilltala framförallt små företag, alltså företag som ligger långt under omsättningsgränsen på 80 000 kronor. Både när omsättningsgränsen var satt till 30 000 kronor och senare höjdes till 80 000 kronor, var det i huvudsak företag med mycket låg omsättning som valde att nyttja regeln.

Tidigare utvärderingar av momsbefrielse (Skatteverket, 2021) har visat att oönskat beteende bland företagen var begränsat när omsättningsgränsen var satt till 30 000 kronor. Det finns heller inga övertygande bevis för att så kallad ”bunching” förekommer sedan omsättningsgränsen höjdes till 80 000 SEK. En rimlig förklaring till detta är att kravet på historisk omsättning fungerar som en begränsning faktor för företag som vill manipulera sin omsättning för att kunna momsbefrias.

Det finns även andra typer av oönskade beteenden som faller utanför analysen i denna rapport och som skulle kunna vara fokus för framtida undersökningar.

Ett exempel på en sådan oönskad effekt kan uppstå när oseriösa företag överdriver inköpen och underdriver försäljningen för att skapa ett negativt momsnetto och därmed erhålla utbetalningar från Skatteverket. Eftersom dessa företag drar orättmätig fördel av regelverket saknar de intresse av att momsbefrias. Då kan en situation utvecklas där de oseriösa företagen i högre grad stannar i systemet, medan seriösa företag i större utsträckning momsbefrias. På längre sikt kan det skapa en snedfördelning som medför kostnader för staten, eftersom de rättmätiga inbetalningarna minskar samtidigt som de felaktiga utbetalningarna kvarstår.

Drygt 99 procent av alla företag med möjlighet att ansöka om momsbefrielse avstår från att göra så. En potentiell åtgärd Skatteverket kan vidta för att vidare undersöka det låga nyttjandet är att genomföra en undersökning riktad mot de företag som kvalificerar sig för momsbefrielse men ändå inte ansöker. En sådan undersökning skulle kunna identifiera eventuella brister i informationsflödet gällande regelverket och få klarhet i hur ansökningsprocessen påverkar nyttjandet.

Analysen har alltså inte kunnat peka på något ökat nyttjande av momsbefrielseregeln eller något oönskat beteende till följd av höjningen av omsättningsgränsen. Det är dock viktigt att fortsätta följa upp och analysera nyttjandet av momsbefrielse, inte minst med tanke på att regeringen höjde omsättningsgränsen till 120 000 kronor i budgetpropositionen för 2025.

Referenser

Harju, J, Matikka, T & Rauhanen, T. (2019). ”Compliance costs vs. tax incentives: Why do entrepreneurs respond to size-based regulations?” *Journal of Public Economics*, vol. 173 (maj 2019), s. 139–164.

Skatteverket (2021). Effekter av momsbefrielse för små företag, rapport, analysenheten, Skatteverket, 2021-02-08.

Appendix

Skattningen av antalet företag som omfattas momsbefrielse baseras på Skatteverkets system som loggar myndighetens beslut. Varje gång ett företag får ett beslut om momsbefrielse utfärdas en handling kallad ”Beslut omsättningsgräns”. Tyvärr framgår det inte av underlaget för denna analys om beslutet innebär ett godkännande eller ett avslag, utan endast att en handling har utfärdats.²² För etablerade företag innebär denna handling dock oftast ett godkännande. Därför antas att etablerade företag blir momsbefriade när de avregistreras från momsregistret i samband med att handlingen utfärdas. Närmare bestämt:

Etablerade företag anses momsbefriade om

- skatteverkets system dokumenterat en handling som kallas ”Beslut omsättningsgräns” som följs av en avregistrering från momsregistret.

För nystartade företag saknas dock handlingar som är kopplade specifikt till momsbefrielse, utan små nystartade företag anses vara momsbefriade så länge de uppskattar sin framtida omsättning till att ligga under omsättningsgränsen. Tyvärr lagras inte den uppskattade omsättningen i Skatteverkets system och kan inte användas i analysen. För att kunna dokumentera hur nystartade företag nyttjar momsbefrielse utgår analysen istället från en lista på antaganden som återfinns nedan:

Nya företag anses momsbefriade om

- skatteverkets system dokumenterar en nyanmälan,
- företaget momsregistrerar sig inte inom ett halvår från att det erhåller F-skatt,
- företaget bedriver verksamhet inom sektorer vars försäljning normalt omfattas av moms,
- företaget deklarerar inte en omsättning som överskrider omsättningsgränsen under det första eller andra verksamhetsåret.

Notera att nystartade företag vars verksamhet normalt inte omfattas av moms, exempelvis artistisk verksamhet, utesluts från analysen med denna definition. Detta beror på att det är oklart om dessa företag inte redovisar moms på grund av momsbefrielse eller för att deras försäljning i sig inte omfattas av moms. Vissa av dessa företag kan dock ha försäljning som är momspliktig, som när en

²² Informationen finns i verksamhetssystemen som handläggarna har tillgång till, men inte i analysunderlaget.

musiker säljer skivor, men trots det, utesluts hela sektorn för att undvika att överskatta populariteten av momsbefrielse.

Definitionen exkluderar även företag som har momsbefriats under sitt första verksamhetsår men valt att momsregistrera sig under sitt andra år efter att verksamheten vuxit. Detta syftar till att undvika att företag som initialt är vilande felaktigt uppfattas som momsbefriade.

Jämförelsegrupp av nya företag. För nya företag utfärdas handlingen ”Beslut omsättningsgräns” när företaget vill ingå i momsregistret, trots att det uppfyller kraven för att undantas. Med andra ord beskriver handlingen att företaget vill ha möjlighet att deklarerera moms.

Detta innebär att handlingen kan användas för att uppskatta vilka nya företag som *inte* vill momsbefrias, trots att de uppfyller kraven. Handlingen är därför användbar för att definiera en jämförelsegrupp med nystartade företag.

Postadress: 205 30 Malmö **Telefon:** 0771-567 567
skatteverket@skatteverket.se, www.skatteverket.se

